Instytut Zachodni
Institute for Western Affairs

BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Nr 593
30.04.2026

Pierwsza Strategia Militarna RFN i nowy Profil Zdolności Bundeswehry

Karol Janoś

W dniu 22 kwietnia 2026 r. niemieckie Ministerstwo Obrony ogłosiło drukiem publiczną część pierwszej w historii RFN Strategii Militarnej RFN oraz nowego Profilu Zdolności Bundeswehry. Opracowanie tych dokumentów wpisuje się w rozpoczęty po wybuchu pełnoskalowej wojny Rosji i Ukrainy proces zmiany założeń strategicznych niemieckiej polityki bezpieczeństwa i obrony. W myśl zawartych w nich zapisów najważniejszym priorytetem dla niemieckich sił zbrojnych w obliczu zagrożenia związanego z agresywnego polityką Rosji ma być rozbudowa zdolności w zakresie obrony terytorialnej i sojuszniczej. Deklaracje o wzięciu przez Berlin większej odpowiedzialności za bezpieczeństwo europejskie i uczynienie z Bundeswehry najsilniejszej armii konwencjonalnej w Europie mają stanowić sygnał dla sojuszników o gotowości RFN do zrekompensowania zredukowanego wkładu USA w utrzymywanie zdolności obronnych Europy i jednocześnie być odpowiedzią na wyrażane przez administrację Donalda Trumpa oczekiwania co do konieczności silniejszego zaangażowania Niemiec na rzecz bezpieczeństwa euroatlantyckiego.

Według zwartej w Strategii Militarnej diagnozy otoczenia międzynarodowego, podobnie jak w przyjętej przez trzema laty Narodowej Strategii Bezpieczeństwa RFN, największe bezpośrednie zagrożenie dla niemieckiego, europejskiego i transatlantyckiego bezpieczeństwa stanowi Rosja. Jej głównym celem ma być „reorganizacja europejskiej architektury bezpieczeństwa", a służyć temu mają osłabienie spójności sojuszniczej i odwrót strategiczny Stanów Zjednoczonych od Europy, a tym samym rozpad NATO. Zagrożenie ze strony Federacja Rosyjskiej ma w świetle dokumentu charakter ogólnokrajowy, ponieważ Moskwa sięga po instrumenty wymagające czynnego udziału wszystkich organów państwa, i militarno-strategiczny, gdyż jej wroga aktywność wobec państw Europy wykracza daleko poza kontynent. Przykładem tego są czynione przez nią zabiegi w Indo-Pacyfiku nakierowane na budowanie sytuacji wzmagających zaangażowanie USA w tym regionie

Redakcja:
Małgorzata Bukiel
Karol Janoś (red. naczelny)
Piotr Kubiak

Korekta:
Hanna Różanek

Prezentowane w tekstach tezy wyrażają jedynie opinie autorek i autorów.

Instytut Zachodni im. Z. Wojciechowskiego
ul. Mostowa 27A
61-854 Poznań

tel. (+48) 61 85 27 691
izpozpl@iz.poznan.pl
www.iz.poznan.pl

ISSN: 2450-5080

i tym samym obniżenie koncentracji na bezpieczeństwie Europy. Na uwagę zasługuje fakt, że przynajmniej w jawnej części dokumentów odnoszącej się do otoczenia międzynarodowego nie poruszono wątków związanych z zagrożeniami ze strony Chin.

NOWA ROLA STRATEGICZNA NIEMIEC I BUNDESWEHRY

Dokonująca się reorientacja Stanów Zjednoczonych na zachodnią hemisferę i region Indo-Pacyfiku oraz rosnące oczekiwania z ich strony dotyczące wkładu w zapewnienie bezpieczeństwa euroatlantyckiego wymuszają na RFN i ich siłach zbrojnych zwiększenie wysiłków na rzecz odstraszania i wzmocnienie zdolności obronnych. Zgodnie z zapisami Strategii Niemcy mają być tym państwem, które przyjmie na się siebie główny ciężar odpowiedzialności „konwencjonalno-strategicznej" w Europie oraz za jej bezpieczeństwo.

W wymiarze politycznym ma ona obejmować dbałość o zachowanie spójności między państwami Środkowej, Wschodniej i Zachodniej Europy oraz utrzymywanie więzi i dialogu z USA. Z kolei w wymiarze wojskowym przejawem tej odpowiedzialności ma być możliwie jak najszybsze osiągnięcie pełnej gotowości operacyjnej własnych sił zbrojnych i ich stopniowa rozbudowa oraz rozwój strategicznych zdolności wojskowych pozwalających na większą samodzielność europejskich państw NATO w zakresie odstraszania i obrony.

PRIORYTETY DLA SIŁ ZBROJNYCH

Wedle Strategii Rosja już czyni przygotowania do ataku na państwa NATO i jednocześnie podejmuje przeciwko nim operacje hybrydowe mające doprowadzić do osłabienia ich odporności oraz podważania zaufania do ich organów państwowych. Z tego względu odstraszanie oraz zdolności w zakresie obrony terytorialnej i sojuszniczej oraz łagodzenie skutków ataków hybrydowych znalazły się na samym początku zawartej w dokumencie listy priorytetów militarno-strategicznych.

Kolejnym priorytetem dla niemieckich sił zbrojnych ma być zapewnienie stabilizacji w sąsiedztwie Europy obejmującym północną i zachodnią Afrykę, region Sahelu oraz Bliskiego i Środkowego Wschodu. Realizacja tego celu zakłada wzmacnianie zdolności partnerów regionalnych oraz wkład w zarządzanie kryzysowe w ramach ONZ i Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej. Listę najważniejszych priorytetów dla Bundeswehry zamyka ochrona szlaków morskich i ochrona infrastruktury krytycznej.

NAJSILNIEJSZA ARMIA KONWENCJONALNA W EUROPIE

Opracowany pod kierunkiem Generalnego Inspektora Bundeswehry nowy Profil Zdolności niemieckich sił zbrojnych opiera się na analizie współczesnych trendów prowadzenia działań wojennych, w tym zwłaszcza doświadczeń płynących z przebiegu konfliktu między Rosją i Ukrainą. W dokumencie mowa jest m.in. o zacieraniu się

podziału na cele wojskowe i cywilne w działaniach agresora, odejściu od przestrzegania zasad prawa międzynarodowego i zasad humanitarnych, równoległym wykorzystywaniu starych i nowoczesnych systemów uzbrojenia oraz rosnącym znaczeniu najnowocześniejszych technologii oraz szybkości pozyskiwania informacji.

Wśród najważniejszych zadań w zakresie rozbudowy zdolności Bundeswehry wymieniono zwiększenie możliwości prowadzenia precyzyjnych ataków na cele znajdujące się w dużej odległości i jednocześnie obrony powietrznej przed działaniami wroga z wykorzystaniem systemów uzbrojenia dalekiego zasięgu, rozbudowę potencjału służącego zdobywaniu i utrzymywaniu przewagi informacyjnej, pełną cyfryzację sił zbrojnych, a także rozbudowę narodowych zdolności w obszarze dowodzenia obejmujących m.in. realizowanie wielodomenowych operacji. Istotnym celem jest też umocnienie bazy operacyjnej na obszarze RFN oraz zagwarantowanie gotowości operacyjnej na wypadek sytuacji zagrożenia i kryzysów.

Zgodnie z dokumentem rozbudowa i rozwój zdolności Bundeswehry ma się odbywać w trzech etapach. Pierwszy z nich zakłada skupienie się na możliwie jak najszybszym wzmocnieniu zdolności w zakresie odstraszania i obrony przy aktualnie dostępnych zasobach. Według zapowiedzi kierownictwa resortu obrony na końcu tej fazy siły zbrojne RFN mają liczyć 204 tys. żołnierek i żołnierzy oraz 140 tys. rezerwistek i rezerwistów. W kolejnym etapie obejmującym okres od 2029 do 2035 r. przewiduje się znaczące rozszerzenie zdolności we wszystkich wymiarach, tak by umożliwić RFN pełnienie przywódczej roli w ramach NATO, a także zapewnić Niemcom gotowość do tego, aby wraz z sojusznikami mogły odpowiadać za odstraszanie, a w razie konieczności podjąć się obrony. Celem ostatniego etapu ma być uczynienie z Bundeswehry najsilniejszej armii konwencjonalnej w Europie dzięki zagwarantowaniu jej zdolności opartych na zawansowanych technologiach. Według założeń w tej fazie Niemcy mają zbliżać się do osiągnięcia docelowej liczebność sił zbrojnych – 260 tys. żołnierek i żołnierzy oraz 200 tys. rezerwistek i rezerwistów.

KONKLUZJE

Przedstawiona przez niemiecki resort obrony Strategia Militarna to pierwszy tego typu dokument w historii RFN. Dotychczas najważniejsze postanowienia odnoszące się do zadań i kierunków modernizacji oraz rozwoju niemieckich sił zbrojnych były ujmowane w tzw. białych księgach polityki bezpieczeństwa i sił zbrojnych oraz konkretyzujących je wytycznych polityki obronnej i koncepcjach Bundeswehry. Opracowanie Strategii Militarnej i nowego Profilu Zdolności Bundeswehry stanowi kolejny etap zainicjowanego pod wpływem rozpoczęcia pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 r. procesu zmian założeń strategicznych polityki bezpieczeństwa i obrony. Oba dokumenty należy traktować jako konkretyzację opracowanych przez poprzedni gabinet socjaldemokratów, liberałów

i Zielonych Narodowej Strategii Bezpieczeństwa i Wytycznych Polityki Obronnej z 2023 r.

W Strategii Militarnej, tak samo jak we wspomnianych wyżej dokumentach, jako główne i długofalowe zagrożenie dla bezpieczeństwa Niemiec i Europy uznano agresywną politykę Rosji, która dąży do likwidacji dotychczasowej architektury bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Za najistotniejsze wyzwanie z tym związane Berlin uważa zmianę priorytetów strategicznych polityki bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, która zakłada zwiększenie koncentracji na zachodniej hemisferze. W obliczu zagrożenia ze strony Moskwy i redukcji zaangażowania Waszyngtonu w zapewnienie bezpieczeństwa w Europie głównym zadaniem polityki bezpieczeństwa i obrony ma być znaczący wzrost zdolności ich sił zbrojnych w obszarze obrony terytorialnej i sojuszniczej.

Powtarzające się w zaprezentowanych dokumentach zapisy o wzięciu przez Niemcy większej odpowiedzialności za bezpieczeństwo europejskie i ich nowej roli strategicznej należy intepretować jako sygnał skierowany do pozostałych europejskich sojuszników o gotowości Berlina do zrekompensowania ewentualnego zmniejszenia wkładu USA w utrzymywanie zdolności obronnych Europy. Jednocześnie stanowią one odpowiedź na wyraźnie artykułowane przez administrację Donalda Trumpa oczekiwania co do konieczności silniejszego zaangażowania Berlina w obszarze bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Z punktu widzenia Waszyngtonu wśród europejskich sojuszników tylko Niemcy dysponują odpowiednimi zasobami umożliwiającymi wzięcie na siebie głównego ciężaru związanego z zagwarantowaniem Europie zdolności obronnych. Przejawem takiego podejścia USA byłyby podjęte na początku br. roku ustalenia dotyczące obsady kluczowych stanowisk w strukturach wojskowych NATO. Dowartościowując Berlin nowymi stanowiskami dla jego przedstawicieli, Waszyngton oczekuje w zamian od RFN większej odpowiedzialności i większego zaangażowania.

Ujęte w Strategii Militarnej i Profilu Zdolności Bundeswehry założenia i cele w zakresie rozbudowy zdolności sił zbrojnych bazują na poczynionych w ostatnich latach postanowieniach w sprawie zobowiązań sojuszniczych w ramach NATO. Część z nich, jak np. docelowa liczebność personelu wojskowego, była już przedstawiana wcześniej, w opublikowanych teraz dokumentach jedynie doprecyzowano harmonogram ich realizacji. Nowym akcentem w zaprezentowanych dokumentach, na który uwagę zwrócili także niektórzy niemieccy eksperci, jest wyraźne wyeksponowanie konieczności zwiększenia własnych narodowych zdolności obronnych i innego podejścia do współpracy z partnerami. Wedle zapisów dokumentów współpraca międzynarodowa nie ma być już rozwiązaniem pozwalającym na eliminację deficytów we własnych zdolnościach, lecz to właśnie same Niemcy muszą dysponować pełną gamą zdolności, dzięki

którym powiększą swój wkład w zapewnienie bezpieczeństwa Europie.

Terminowa realizacja założeń zawartych w Strategii Militarnej i Profilu Zdolności Bundeswehry może być jednak problematyczna. Jednym z głównym wyzwań dla resortu obrony Niemiec wciąż jest kwestia naboru personelu wojskowego. Długo negocjowany i obowiązujący do początku br. roku nowy modelu służby wojskowej opierający się na zasadzie dobrowolności nie wydaje się rozwiązaniem wystarczającym do tego, aby Bundeswehrze udało się pozyskać pożądaną liczbę nowych żołnierek i żołnierzy. W skuteczność modelu nowej służby od samego początku powątpiewają politycy partii chadeckich, także znaczna część środowiska eksperckiego wyraża przekonanie, że bez przywrócenia obowiązkowego naboru Niemcy nie zdołają rozwiązać problemów niedoboru personelu wojskowego. Obecnie w niemieckich siłach zbrojnych służy ok. 185 tys. żołnierek i żołnierzy, co oznacza, że Bundeswehra nie zdołała do tej pory osiągnąć wyznaczonego już kilka lat temu celu zakładającego liczebność personelu wojskowego na poziomie 203 tys. żołnierek i żołnierzy.

Poważną przeszkodą na drodze do wypełnienia założeń związanych z rozbudową zdolności Bundeswehry i jej gotowości operacyjnej pozostaje system realizacji zamówień uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Choć w ostatnich czterech latach wprowadzono zmiany ustawowe i regulacje resortowe mające zwiększyć jego efektywność, to niemieckie siły zbrojne wciąż zmagają się z poważnymi problemami w zakresie dostaw niezbędnych systemów uzbrojenia i sprzętu. Trudności te dotyczą nawet stacjonującej na stałe na Litwie nowej 45 Brygady Pancernej Bundeswehry, traktowanej przez poprzedni gabinet Olafa Scholza i obecny Friedricha Merza jako sztandarowy projekt *Zeitenwende*.

Wprowadzone w ubiegłym roku, jeszcze w trakcie poprzedniej kadencji Bundestagu zmiany w Ustawie Zasadniczej umożliwiające „wyłączenie" wydatków obronnych z reguły hamulca zadłużenia rozwiązały w najbliższej perspektywie problem niedofinansowania Bundeswehry, z którym zmagała się w ostatnich dekadach. Zgodnie z opracowanymi przez obecny rząd chadeków i socjaldemokratów planami finansowymi wysokość budżetu obronnego do 2029 r. ma zostać potrojona i osiągnąć pułap ponad 152 mld euro. Dzięki temu Niemcy mają wypełnić postanowienia ubiegłorocznego szczytu NATO w Hadze, na którym podjęto decyzję o zwiększeniu wydatków obronnych przez państwa członkowskie do poziomu wynoszącego co najmniej 3,5% PKB do 2035 r. Ponadto ustalono, że prócz twardych wydatków na obronę państwa członkowskie będą przeznaczały także 1,5% PKB rocznie na inne wydatki związane z bezpieczeństwem i obroną, w tym m.in. na rozwój infrastruktury. Jednak realizacja zamierzeń zawartych w Strategii Militarnej i Profilu Zdolności będzie możliwa jedynie wówczas, gdy taki poziom finansowania

zostanie utrzymany przez przyszłe ekipy rządowe, co może być skomplikowane w sytuacji dalszych przekształceń na niemieckiej scenie politycznej i związanych z nimi trudności w wypracowywaniu kompromisów.

Dr Karol Janoś – politolog, niemcoznawca, główny analityk w Instytucie Zachodnim. Obszary badawcze: niemiecka polityka zagraniczna, bezpieczeństwa i obrony, siły zbrojne RFN, Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej.